

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 15—
za pol leta 7:50
za četrt leta 3:80
za 1 mesec 1:30
Posamezna številka 40 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 21

Ptuj, 24. avgusta 1919

I. letnik

50 letnica Čitalnice in velika sokolska slavnost v Ptuju.

V Mariboru, Celju in Ptuju se je v rajni Avstriji bil odločilen boj za biti ali ne biti slovenskega življenja na Spodnjem Štajerskem.

Zagrizenost in brezobzirnost takratnih naših nasprotnikov v teh središčih je bila skoro povestna. Najbolj znano ime med temi je bilo ime ptujskega župana, deželnega poslanca in voditelja slovenskih poturic, ki so tvorili celo politično stranko, to je Ornika. Mož se je bojeval proti nam po načelu, da namen posvečuje sredstva, ni se ženiral nikakih sredstev proti nam. Moralen pritisk na nas je bil silovit, ozračje v Ptuju za nas nezno, tlak na naše tilnike neizmeren.

Ko smo si upali za 8. septembra 1908 povabiti naše brate in sestre k zborovanju C. M. D. v našo mesto, je organiziral tukajšnji renegaški štab vse nemštvo in nemškutarstvo spodnjega Štajerja proti nam, da se napravi pravcata ofenziva, ter se v naskoku nabije, opljuva in oskruni z nemškimi pestmi vse kar je bilo slovenskega.

Vihar je šel po vsej Sloveniji radi teh bestijalnih nemških in nemškutarskih izgrediv. Ni v Ptuju smo se razvijali po časi naprej, ter povedali slovenskemu kmetu, da so renegati zasramovali njegove brate in sestre jih pobijali, ter opljuvali. Zveza med nami je postala ožja. Društveno življenje se je dobilo nazmah, rodil se je Sokol, notranje duševno življenje se je poglobilo. Slovenci smo se kot zasledovanci ožje združili kot nekdanji kristjani, ki se jih je preganjalo zaradi njihove vere.

Tako nas je našla svetovna vojna.

To je bila prilika, velika prilika, da nas je vodilna klika denuncirala, ter dala odgnati v zapore.

Tudi v tem slučaju so bile razmere v Ptuju najhujše. Tukaj so napadli organizirani renegati na kolodvoru slovensko gospodarsko, ji zbili klobuk raz glave, ter jo zasmehovali, da je srbska kraljica. Še isto noč se je morala zopet odpeljati, ker sta vdrla ob 11. uri po noči v njeno stanovanje ptujski magistratni načelnik in policijski stražmojster. Zagrožila sta njej, da užaljeni „Nemci“ v upravičenem ogorčenju razdenejo hiše, v kateri stanuje, ako se takoj ne odstrani. Morala je oditi, ker je bil njen mož takrat v vojni baje največji hujšak v okraju.

Organizirana druhal renegatov je na očitno iniciativo mestnega vodstva vladala nad Slovenci v Ptuju na način, kakor kaka garda bolševikov v zadnji dobi je na Ogrskem ali Ruskem. Vse slovenske gostilne in trgovine so morale biti zaprte. Slovenske veljake, ki so se v resnici eksponirali za narodno stvar so pregnali iz mesta in okraja ali pa jih dali tirati v zapor in renegatska druhal jih je opljuvala in skoro linčala.

Stikali so za sejnimi zapisniki narodnih društev, posebno tudi Sokola, da bi mogli zapreti vse posameznike. Sejni zapisniki so morali izginiti, še danes jih ni. Tak teror ni vladal nikjer, kot tu.

In sedaj slavimo jubilej 50 letnice čital-

nice in vrši se sokolska slavnost v velikem obsegu.

Čitalnica je vzgajala dve generaciji in jih je vzgojila za narodne in izobražene Slovence, Jugoslovane. Bila je svoječasnno edino ognjišče, ki je kot mati svoje otroke zbiralo okrog sebe. Zgodovina Čitalnice je zgodovina Slovenstva prinas. Vsi narodnostni boji so se organizirali do najnovejše dobe več ali manje v okrilju te kulturne institucije iz katere so izšla druga društva, ki so tvorila prvotno le odseke Čitalnic.

Ako slavimo 50 letnico Čitalnice, proslavimo s tem vso njeno veliko kulturno delo skozi 50 let, vse veselje nad malenkostnimi narodnimi uspehi, ki jih je imela do velikega prevrata in vso dolgo kalvarijsko pot velikega trpljenja.

Jednakočasno je sokolska prireditel. Češka ideja propagirana po Tyršu in Fügneru „kdor Čeh, ta Sokol“ se je pred vojno pri nas le deloma uveljavila, razmere so bile prehuje, vendar je kazalo veliko odporno moč, da se je dvignil v našem ozračju Sokol ter razprostrl svoja krila čez okraj.

Treba je storiti veliki korak naprej. Popularizirati je treba sokolsko idejo pri nas v najširših krogih in za to je treba primerno velikih sokolskih prireditev, ki napravijo velik utis na kmečko ljudstvo, posebno na mladi kmetijski naraščaj. Ni res, da bi zadoštovalo za telo in za dušo kmetško delo in bi bila ta zadostna telovadba. Sokolstvo razvije v človeku veliko moralno moč, v svetovni vojni so češke čete v daljni Sibiriji storile Ententi in sami sebi ogromno službo, da so potlačile boljževizem in opravile delo ki ga ententne čete niso zmogle.

Poročniki in nadporočniki Sokoli so poveljevali mesto generalov vojakom Sokolom. Njihovo delo je bilo tako odlično, da je v prvi vrsti odločilo poleg drugih okolščin, da je Ententa priznala češke zahteve po samostojnem češko-slovaškem kraljestvu. Zmagal je Čeh Sokol, ki so ga vodili Jan Hus, Havliček, Masaryk v spremstvu Tyrša in Fügnerja.

Mi se veselimo dne 7. septembra, ki nam pripelje v našo sredino proslavitelje v krogih in brez krovov.

Bodi to pogled nazaj, veliko bolj pa pogled naprej. Tega dne si moramo pridobiti simpatije in smisel vsega okraja za požrtvovalno dejansko delo v Sokolskih društvih. Po celem okraju morajo pognati sokolske ideje.

Vsak Sokol, vsaka Sokolica, ki nas poseti tega dne, iz katerega koli kraja Jugoslavije, nam je jednako dobro došla in jednako prispevek velikemu oživotvorjenju sokolske ideje pri nas.

Torej dne 7. septembra vsi jugoslovanski Sokoli in Sokolice v Ptuj.

Gospodarstvo.

Državna posredovalnica za delo podružnica za Ptuj in okolico. V tednu od 10. do 16. avgusta 1919 je iskalo dela 26 moških in 12 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali

5 moških in 6 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 12. V času od 1. januarja do 16. avgusta 1919 je iskalo dela 441 moških in 228 ženskih delavnih moči. Delodajalci pa so iskali 507 delavcev in delavk. Posredovanj se je v tem času izvršilo 279. Delo iščejo: 2 oskrbnika, 4 vrtnarji, 8 kamnarjev, 1 steklar, 1 opekar, 20 kovačev, ključavničarjev in mehanikov, 19 mizarjev, kolarjev, bičarjev, 2 usnjarja, 1 sedlar, 2 krojača, 3 peki, 1 sladčičar, 2 mlinarja, 2 mesarja, 1 natak, 1 polir, 7 zidarjev, 1 tesar, 1 risar, trg. pom., pis. moči, dimnarji itd. V delo sprejme posredovalnica: 1 poljskega pristava, večjo število poljskih delavcev, 1 kolarja, 1 sodarja, 1 lesnega strugarja, 15 plehtarjev služkinj itd.

Sejem v Ptuju je dosegel spet neverjeten vrhunec. Prignanih je bilo čez 50 konj in čez 700 goved. Cena je bila mladi živini od 4 K do 6 K 50, volom od 6 do 9 K. Bilo je mnogo hrvaške živine. Kar je glede naše živinoreje dobro, a bati se je prenosa kug. Sliši se namreč, da se slinavka po Hrvaškem močno širi.

Dopisi.

Nasveti za sokolski zlet v Ptuju. Čitali smo pritožbe o prehrani in oskrbi pri ljutomerski dirki in tudi drugod se pri podobnih prilikah dogaja, da se gostom slabo postreže in da se zahtevajo previsoke cene, bodisi da gostilničarji izrabljajo naval gostov ali da požrtvovalni prodajalci in prodajalke v medsebojni tekmi gulijo gosk, da bi v svojem šotoru izkazali čim večji dobiček. Opozorjamo že danes pripravljalni odbor, kakor tudi ptujske gostilničarje, kavarnarje, pekarje, slaščičarje itd., da se izogibajo odiranja o priliki sokolskega zleta. Potrudite se in se preskrbite z vsem potrebnim, da lahko vsakemu postrežete, priprostemu in gospodskemu. Ne zmanjšujte porcij in ne zvišajte cen; s tem bi sicer dosegli trenutni dobiček, obenem pa spravili sebe in celo mesto na slab glas. Glavne napake, ki se pri takih prilikah rade dogajajo, so sledeče: Od začetka se dajejo še dobre porcije za znosne cene; ko začne zaloga pojemati, pa postajajo porcije manjše in dražje. Pravilno je, da se porcije zmanjšajo, če zaloga pojema, da ne dobi eden vsega, drugi pa nič, temveč da se zadovolji čim več gostov. Ni pa opravičeno, da so potem manjše porcije dražje ko prej večje. Druga napaka je, da se vsled pomanjkanja drobiža indirektno zviša cena. N. pr. v vinskem šotoru se prodajajo buteljke za 18 K. kar je itak že predrago, ker pa prodajalka nima dobriža pride buteljka na 20 K. V šotoru so po veselici ponosni na velik dobiček, gost pa je ozlovoljen, ker ga muči sum, da so imeli drobiž, a ga niso hoteli dati. Prihodnjič bo se izognil takemu šotoru ali pa sploh ne bo prišel na slavnost. Isto je pri prodaji cvetlic itd. Vobče veljaj načelo, da naj prireditelji z gosti ravnaajo tako, kakor bi želeli, da se ravna z njimi kot gosti! Materijelni dobiček pri tem ne bo izostal, še več pa je vreden moralni